

18.3.2026

Ehdotukset valtioneuvoston asetukseksi saamen kielen toimistosta sekä valtioneuvoston asetukseksi saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kumoamisesta: tiivistelmä perustelumui- stioista

1 Asian tausta, asetuksenantovaltuudet ja valmistelu

Asetus saamelaiskäräjistä (1727/1995) on annettu saamelaiskäräjistä annetun lain (saamelaiskäräjälaki, 974/1995) 16 ja 43 §:n sekä saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain (516/91) 21 ja 29 §:n nojalla. Sittemmin saamen kielilaki (1086/2003) on kumonnut saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain, ja sen 26 §:ssä säädetään saamen kielen toimistosta. Saamen kielilain 26 §:n 2 momentin mukaan saamen kielen toimistosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Saamelaiskäräjälakia muutettiin 1.8.2025 voimaan tulleilla muutoksilla (414/2025). Tavoitteena oli suojella ja edistää saamelaisten itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä parantaa saamelaisten kieltään ja kulttuuriaan koskevan itsehallinnon ja saamelaiskäräjien toimintaedellytyksiä. Uudistuksen yhteydessä muun muassa muutettiin lakiin kirjattuja asetuksenantovaltuuksia. Saamelaiskäräjien itsehallinnollisen aseman vuoksi on perusteltua, että saamelaiskäräjiä koskeva sääntely toteutetaan lailla ja saamelaiskäräjien itsensä hyväksymällä työjärjestyksellä. Asetuksella saamelaiskäräjien tehtävistä, organisaatiosta tai toiminnasta ei sen sijaan ole soveliaista säätää. Tämän vuoksi saamelaiskäräjälain 16 §:stä ja 43 §:stä kumottiin valtuutukset säätää asetuksella saamelaiskäräjien toimistosta ja henkilöstöstä ja antaa asetuksella tarkempia säännöksiä saamelaiskäräjistä annetun lain täytäntöönpanosta (HE 100/2023 vp, s. 115). Lisäksi saamelaiskäräjälain 4 §:stä poistettiin säännös, jonka mukaan asetuksessa tai sen liitteessä julkaistaan kartta kotiseutualueen rajoista.

Asetus saamelaiskäräjistä on saamelaiskäräjälakiin tehtyjen muutosten myötä kumoutunut osittain siten, että se on voimassa enää saamen kielilain nojalla. Voimassa oleva osa asetuksesta koskee

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

saamen kielen toimistoa. Asetus on annettu ennen nykyisen perustuslain voimaantuloa. Jatkossa on tarpeellista säätää valtioneuvoston asetuksella ainoastaan saamen kielen toimistosta, eikä muista seikoista, joista kyseisessä asetuksessa on säädetty.

Selkeyden vuoksi ehdotetaan, että asetus saamelaiskäräjistä kumotaan ja saamen kielen toimistosta annetaan uusi valtioneuvoston asetus. Kumoamisasetus ja uusi asetus annettaisiin erikseen, koska uusi asetus annettaisiin vain saamen kielilain nojalla.

Asia on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Virkavalmistelun yhteydessä on keskusteltu asetusmuutoksista saamelaiskäräjien kanssa.

2 Keskeiset ehdotukset

2.1 Valtioneuvoston asetus saamen kielen toimistosta

Uudella valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin saamen kielen toimistosta ja sen tehtävistä. Toimiston tehtävät pysyisivät samoina. Muutoksena nykysääntelyyn olisi se, että asetuksessa viitattaisiin saamen kielilakiin, joka on kumonnut saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain.

Nykysääntelyä vastaavasti asetuksessa säädettäisiin myös siitä, mitkä suositukset ja ohjeet ja yleiset kielenhuollon periaatteet toimiston tulisi ottaa käännöstoiminnassaan huomioon. Nykyisin saamelaiskäräjistä annetussa asetuksessa viitataan yhteispohjoismaisen saamen kielen lautakunnan suositukseen ja ohjeisiin. Uudessa asetuksessa viitattaisiin yhteispohjoismaiseen Sámi Giellagálduun (Saamen Kielikaltio), joka on vuonna 2022 Suomen, Ruotsin ja Norjan saamelaiskäräjien yhdessä perustama yhteispohjoismainen asiantuntijaelin saamen kieliä koskevissa asioissa.

2.2 Valtioneuvoston asetus saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kumoamisesta

Ehdotettu valtioneuvoston asetus kumoaisi saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kokonaisuudessaan. Asetus on voimassa enää siltä osin, kuin se on annettu saamen kielilain nojalla. Voimassa oleva osa asetuksesta koskee saamen kielen toimistoa.

3 Pääasialliset vaikutukset

Saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kumoaminen ja uuden valtioneuvoston asetuksen antaminen saamen kielen toimistosta selkeyttäisi sääntelyä. Asetus saamelaiskäräjistä on enää osittain voimassa eikä esimerkiksi sen nimi vastaa täysin voimassa olevaa asetuksen sisältöä. Samalla ajantasaistettaisiin sääntely lakiviittausten ja asiantuntijaelimen osalta. Saamen kielen toimiston tehtäviä ei

ehdoteta muutettavaksi, joten muutoksella ei arvioida olevan käytännön vaikutuksia toimiston toimintaan.

4 Voimaantulo

Asetusten ehdotetaan tulevan voimaan 11.6.2026.